

[Undervisningsministeren.]

fundet mest hensigtsmæssigt, at de sidst nævnte bestemmelser om byggelån m. v. udformes som en bekendtgørelse efter forhandling med finansministeriet og godkendelse af finansudvalget, og jeg henviser herom til bilag 2 til lovforslaget. Samtidig foreslås reglerne om anskaffelse af udstyr til teknika simplificeret til, at dette stilles til rådighed af staten. Udvalget har herment at måtte afstå fra at anslå, hvilke statsudgifter de foreslåede regler om støtte til anlægsomkostningerne vil medføre. Dette vil sikkert også blive svært, idet det afhænger af, hvor hurtigt fremskridtene sker, men jeg håber, at de foreslåede bestemmelser i alles interesse vil blive omsat i praksis i nøje takt med udviklingen.

Det har inden for udvalget været drøftet, hvorvidt teknika som følge af den foreslåede væsentlige statsstøtte burde overgå til statsdrift. Man har imidlertid ikke fundet, at dette indebærer sådanne fordele, at der er tilstrækkeligt grundlag for at forlade en driftsform, der forudsætter, at erhvervene medvirker aktivt ved ledelsen af undervisningsvirksomhederne. Lovforslaget følger også på dette punkt udvalget, og teknika foreslås derfor organiseret som selvejende institutioner med bestyrelser, der omfatter de relevante interessegrupper, d. v. s. repræsentanter for de interesserede erhverv og for staten samt repræsentanter for de kommunale myndigheder og lokale arbejderorganisationer. De nærmere regler herom og om teknikas organisation i øvrigt vil det være mest hensigtsmæssigt at fastsætte i vedtægter, der kan udformes under hensyn til de forhold, der gør sig gældende inden for de forskellige teknika. Visse ensartede retningslinjer må dog naturligvis følges, og det er fundet naturligt at fastlægge rammerne herfor i en særlig bekendtgørelse om teknikas organisation m. v. Jeg henviser herom til lovforslagets bilag 1.

Uden i øvrigt at gå i detaljer skal jeg i denne forbindelse pege på de i dette bilag indeholdte regler om ansættelse af en rektor, og det må forekomme rigtigt, at der — som ved anden højere undervisning — ansættes en sådan rektor som øverste daglige leder, men med en administrator til aflastning og varetagelse af de opgaver, der ikke ved-

rører de egentlige undervisningsmæssige anliggender.

Til sidst skal jeg nævne forslagens retningslinjer for den fremtidige administration af dette område, der agtes forenklet. Således indebærer forslaget, at teknika efter den omhandlede udskillelse fra de tekniske skoler ikke længere skal underlægges tilsynet med den tekniske undervisning, der efter den gældende lov omfatter de forskellige former for tekniske skoler, teknika, fagskoler og teknologiske institutter. Til gengæld er det nuværende tilsynsråd for teknika foreslået afløst af et teknikumråd, hvori den ingeniørmæssige og undervisningsmæssige sagkundskab søges sikret og vedkommende erhverv beholder en væsentlig indflydelse på rådets sammensætning. Rådet skal efter forslaget tillige omfatte repræsentanter for staten og for Landsorganisationen De samvirkende Fagforbund, og her har jeg som nævnt ment at LO ligesom Ingeniørsammenslutningen m. fl. bør udpege 3 medlemmer.

Jeg mener ikke, at alle problemer, der vedrører dette betydningsfulde undervisningsområde, kan anses for løst med dette lovforslag, men lovforslagets bestemmelser om teknikas økonomiske og organisatoriske forhold vil afgive gode forudsætninger for det videre arbejde. Jeg tror og håber, at det hermed er lykkedes at tilvejebringe et godt grundlag, og jeg skal med disse bemærkninger anbefale lovforslaget til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Jeg tillader mig endvidere for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om oprettelse af et lægevidenskabeligt fakultet i Odense.*

Undervisningsvæsenet og uddannelsesforholdene har i de senere år i høj grad præget den offentlige debat. En væsentlig årsag hertil har været, at antallet af skoleøgende børn og af unge, der gennemgår en uddannelse, har været i kraftig vækst. En anden medvirkende årsag har været de stærkt stigende krav til uddannelsernes standard og ledighed i takt med den almindelige økonomiske fremgang og de skærpede konkurrencevilkår.

De store fødselsårsgange, der gav folkeskolen så store problemer i 1950-erne, fylder nu gymnasierne, de tekniske skoler,

[Undervisningsministeren.]

handelsskolerne m. v., og også universiteterne og de højere læreanstalter er begyndt at mærke den voksende tilgang og vil gennem det næste tiår komme ud for hele presset. Men samtidig med denne tidsbegrænsede vækst i elevtallene som følge af de store årgange er der en udvikling i gang, som må forventes at blive af mere varig karakter. Antallet af elever og studerende på hvert enkelt trin af uddannelsessystemet stiger stærkere end antallet af personer i de pågældende aldersklasser. Samtidig er nye uddannelsesformer under opbygning og bestående under omformning, alt med henblik på at tilvejebringe den størst mulige sammenhæng og harmoni i vort uddannelsessystem.

Denne udvikling rejser store problemer og medfører ikke mindst stærkt forøgede behov med hensyn til bygningskapacitet og lærerkræfter inden for praktisk taget alle undervisningssektorer.

En samlet oversigt over disse problemer er givet i den af det økonomiske sekretariat netop offentliggjorte rapport: Undervisningsbyggeri og lærerbehov 1961-1980.

Denne bygger for universiteternes vedkommende i vid udstrækning på en særlig betænkning fra oktober 1961, afgivet af undervisningsministeriets såkaldte 10 års udvalg vedrørende universiteternes byggeprogram i tiåret 1961-62—1970-71.

Det fremgår samstemmende af disse betænkninger, at antallet af universitetsstuderende i løbet af tresserne må forventes at blive fordoblet, og at denne udvikling må forventes at fortsætte. Hertil kommer forskningens hurtigt voksende — ikke mindre betydningsfulde — krav om lokaler og personel.

For de to universiteter er en række større byggearbejder allerede iværksat som „hastesager“, men en løsning af universiteternes problemer er ikke tilvejebragt dermed. Gennemførelsen af yderligere byggeri af meget betydeligt omfang ved de to bestående universiteter vil være en nødvendig forudsætning for, at de kan løse deres opgaver i de kommende år.

Med ind i dette billede må tages, at en række faggrupper — og det gælder i særdeleshed ved Københavns universitet — allerede i en årrække har lidt under plads-

mangel og meget ringe lokaleforhold, som bl. a. har vanskeliggjort overgangen til nye, mere hensigtsmæssige studie- og undervisningsformer.

Ved Århus universitet har udbygningen til fuldt universitet skabt tilsvarende problemer.

Samtidig med at opgøre omfanget af det ønskede byggeri ved de to bestående universiteter i tiåret 1961-71 til små 400 mill. kr. går begge de nævnte betænkninger derfor ind for, at der bør søges oprettet et tredje universitet til aflastning af de to bestående, og at det i første række er ønskeligt snarest at få tilvejebragt et tredje lægevidenskabeligt fakultet.

Det lægevidenskabelige fakultet ved Københavns universitet er i en erklæring af 27. februar 1961 til det i bemærkninger om lovforslaget omtalte lokale initiativudvalg i Odense klart gået ind for nødvendigheden af en snarlig oprettelse af et tredje fakultet. Såvel studenterne som fakultetet anser den især gennem de sidste 10 år gennemførte stærkt udvidede undervisning i små hold under førstedelsstudiet for en betydelig fordel, men pladsforholdene karakteriseres som nærmest fortvivlende. Fakultetet har i sine drøftelser i de senere år været enig om, at det selv med yderligere øgede lokaler og lærerkræfter ikke mener at kunne påtage sig undervisning af en større årlig studentertilgang end ca. 400 — et tal, som allerede er overskredet i 1961. Efter de foreliggende prognoser må man regne med allerede i år at komme over 500. Fakultetet anser det for principielt uheldigt at skabe for store fakulteter, idet samarbejde og koordination mellem lærere og fagområder derved bliver mindre intim. Derimod har fakultetet ikke ment at burde tage endelig stilling til, hvor det tredje fakultet bør placeres, idet dette spørgsmål efter fakultetets opfattelse kræver nøjere vurdering. Man har fremdraget en række synspunkter, som findes at tale for, at placeringen bør finde sted i det storkøbenhavnske område, og har i denne forbindelse henvist til studenternes rent faktiske geografiske rekruttering samt til, at fakultetets placering i første række skal sikre en aflastning af det nuværende fakultet i København.

I Århus vil mulighederne for en forøgelse

[Undervisningsministeren.]

af uddannelseskapaleten bl. a. afhænge af de hospitalsmæssige forhold. Problemerne er her af en så kompliceret karakter, at man ikke har ladet sine overvejelser konkludere i en eksakt behovsvurdering; men også for Århus universitets vedkommende må den optimale undervisningskapacitet forventes overskredet i en nær fremtid.

Regeringen har efter de foreliggende oplysninger anset behovet for oprettelsen af et tredje lægevidenskabeligt fakultet for så presserende, at man ikke har fundet det forsvarligt at udskyde en løsning af dette spørgsmål, til der måtte være skabt klarhed over, hvor og hvorledes et tredje universitet som helhed mest hensigtsmæssigt etableres.

Oprettelse og udbygning af et tredje universitet, om hvis berettigelse der efter samstemmende sagkyndige udtalelser ikke kan herske tvivl, er en kompliceret og langvarig opgave, og det må anses for ønskeligt at få en række yderligere forudsætninger nærmere belyst, inden man træffer en endelig afgørelse af dette spørgsmål. I disse overvejelser bør også indgå, om man ikke allerede nu kan forudse, at et fjerde universitet vil blive en nødvendighed inden for et overskueligt åremål, således at planlægningen tilrettelægges også med denne eventualitet for øje. Det bør her bemærkes, at udviklingen i lande, som Danmark med hensyn til sociale og kulturelle forhold med rimelighed kan sammenlignes med, indicerer etableringen af et universitet for hver million indbyggere.

I denne forbindelse bemærkes yderligere, at der efter regeringens opfattelse, så vidt det overhovedet er gørligt, må tilstræbes helhedsløsninger.

En blot nogenlunde hurtig opbygning af et enkelt fakultet, efterfulgt af andre fakulteter, efterhånden som behovet derfor bliver presserende, forudsætter en vis forudgående udviklingsgrad af det by- og egnessamfund, som man må støtte sig til. Selv om man endnu ikke ganske kan forudse befolkningsudviklingen og de deraf flydende konsekvenser med hensyn til geografisk placering, vil der måske være mulighed for at skønne over, i hvilken landsdel et eventuelt fjerde universitet bør søges opbygget. Hvis man har gjort sig dette klart, kan man måske fremhjelpe udviklingen af de for-

nødne forudsætninger gennem en passende forberedelsesperiode.

Det vil i forbindelse med universitetsplaner være påkrævet, at det nærmere belyses, hvorvidt det vil være muligt at besætte de forsker- og lærerstillinger, der følger med opbygningen af nye fakulteter. Forholdet er i øjeblikket det, at der er store vanskeligheder forbundet med at besætte en række professorater ved de to bestående universiteter.

Det vil derfor være en forudsætning for oprettelse af yderligere nye universiteter eller fakulteter, at uddannelsen af det fornødne personel, herunder i særdeleshed kandidater til professorstillingerne, indgår i forberedelsesperioden.

De samme hensyn gør sig ikke i samme grad gældende inden for det lægevidenskabelige område. Hertil kommer, at en række yderligere forudsætninger for oprettelsen af et nyt medicinsk fakultet, således som det også fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, allerede er til stede eller i hvert fald relativt hurtigt vil kunne tilvejebringes i Odense, hvor man bl. a. råder over et stort, moderne udbygget hospitalsvæsen. Såvel den daværende som den nuværende direktør for sundhedsstyrelsen har varmt støttet tanken om, at man etablerer det tredje lægevidenskabelige fakultet i Odense snarest.

Der foreligger således efter regeringens opfattelse så tungtvejende argumenter for placeringen af det tredje lægevidenskabelige fakultet i Odense, at det ville være lidet rimeligt at udskyde den endelige afgørelse af dette spørgsmål til yderligere overvejelser, der efter alt foreliggende næppe ville føre til noget andet resultat. Når beslutningen er truffet, må det snarest derefter afgøres, under hvilke former og i hvilken takt fakultetet bør etableres. Disse overvejelser kan ikke foretages, før den stedlige placering er fastlagt.

Med disse bemærkninger indstiller jeg hermed forslaget til lov om oprettelse af et lægevidenskabeligt fakultet i Odense til det høje folketinges velvillige behandling.

Jeg tillader mig dernæst for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om skolelæger.*

I henhold til skolelægelovens § 13 skal